

UOT 811.1/8

MEHMAN ZEYNALLI*

TÜRK DİLLƏRİNDƏ MÖVCUD BƏZİ SÖZLƏRİN TƏSNİFİ (1920-30 –cu illər)

20-30-cu illər Azərbaycan ədəbi dilində işlənmiş türk dilinin sözlərini müxtəlif prinsiplərə görə təsnif etmək olar: mənşəcə, fəallıq göstəricisinə, əhatə dairəsinə, funksionallığına görə və s. Bu baxımdan onları aşağıdakı şəkildə sistemləşdirmək mümkündür: tarixən dilimizdə işlənmiş arxaik leksik vahidlər; Azərbaycan dilinin şivələrində müşahidə olunan sözlər; Azərbaycan dilində məhdud işlənmə yeri ilə səciyyəli ümumtürk sözləri, tərəfləri müstəqil şəkildə işlənməyən mürəkkəb leksik vahidlərin və birləşmələrin tərkib hissəsində çıxış edən sözlər; türk dilində çox işlənən ərəb, fars mənşəli alınmalar; terminoloji vahidlər.

Arxaik sözlər adətən bir türk dili üçün işləkliyi itirdiyi halda, digər dilin leksik sistemində aktual qalır. Türkiyə türkcəsində ədəbi dil xüsusiyyəti olan bir söz Azərbaycan dilində dialekt xüsusiyyəti sayılır. Azərbaycan dilində məhdud işlənmə yeri ilə səciyyəli ümumtürk sözləri sayca məhdud olsa da, yüksək işlənmə tezliyi nümayiş etdirir (məsələn: yapmaq, qılmaq). Türk dilindəki ərəb və fars sözlərinin müəyyən qismi (sənə, qiyafət, əlbisə, fəna və s.) Azərbaycan dilində arxaikləşir (sənə - il, qiyafət - geyim, fəna – pis), Azərbaycan dilində vətəndaşlıq hüququ qazanmış ərəb, fars mənşəli alınmalar da türk dilində köhnəlmiş sözə çevrilir (ağuş – kucak, ənənəvi – geleneksel, beynəlmiləl – uluslararası)

Açar sözlər: norma, dialekt, türk dili, leksika

1920-30-cu illər ədəbi dilində işlənmiş Türkiyə türkcəsinin sözləri Azərbaycan dili ilə yaxınlıq dərəcəsinə görə, mənşə baxımından sözalan dildə fəallıq göstəricisinə, təmsil edilmə səviyyəsinə görə, əhatə dairəsi, funksionallığı və bu kimi digər parametrlər nəzərə alınmaqla, müxtəlif keyfiyyətlər nümayiş etdirir. Bu cür xüsusiyyətləri əsas götürərək türk dilindən gələn sözləri aşağıdakı şəkildə sistemləşdirmək mümkündür:

1. Tarixən dilimizdə işlənmiş arxaik leksik vahidlər. Belə sözlərə orta əsrlər yazılı abidələrimizin dilində təsadüf edilir. Əksər hallarda bir türk dili üçün işləkliyi itirmiş vahid digər dilin leksik (o cümlədən qrammatik) sistemində aktual qalır. Ona görə də Türkiyə türkcəsində və Azərbaycan dilində istifadə dairəsinə görə lüğət tərkibi, xüsusilə, “arxaizmlər və neologizmlər üst-üstə düşür. Azərbaycan dilində arxaizm olan söz Türkiyə türkcəsində arxaizm olmaya bilər və əksinə (21, s. 67). 20-30-cu illərdə dərsliklərin dilinə gətirilən bu cür lüğəvi vahidlər istənilən qədərdir. Nəsnə (“əşya, şey”): Yinə də həman elmlərin tərəfindən tapılmış nəsnələri (رئالەنسە، əşyaları) müayinə və tədqiq etmək lazımdır (“Əski mədəniyyət tarixi”; 10, s. 23). Kəndi (“özü”): Rəsm ilə birşeyin kəndisini (ئىنسىدەنك) plan vasitəsilə onu □ dutduğu yeri bulmaq mümkündür (“Ümumi coğrafiya”; 25, s. 20). Bul-// bulun- (“tapmaq”): Aşkardır ki, firqəçilər arasında hər b işlərində savadsız kimsə bulunmamalıdır (“Məktəblərdə hərbi dərslər”). Şimdi donmuş buz parçaların altından iskləflər bulmaqla (ئەلقمۇبە) bərabər tarixdən əvvəlki dövrlərə mənsub qütblərdəki adamların cəsədlərini də bula (ئەلۇبە) biliyoruz (“Əski mədəniyyət tarixi”; 19, s. 11; 10, s. 5). Qaba (“kobud” mənasında): ...Məktəbin politexnizasiyasını elmlərin müntəzəm və möhkəm surətdə mənimsənilməsindən ayırmaq politexnik məktəb ideyasını qabacasına təhrif etmək deməkdir (“Politexnik məktəb uğrunda”). Altın (“qızıl”): Al bayrakla doğan parlak gün, Bizə bəxş edər altın güllər (“İkinci il”; 15, s. 70; 22, s. 40). 20-30-cu illər ədəbi dilində bulmaq feili işlənmə tezliyinə görə xüsusilə seçilir. Azərbaycan dilinin yazılı abidələrində də geniş işlənirlər. Bu nəsnələri gətürəcək olursı□ız, qız qarındaşımı verərəm; Dədə, mən üçini buluramsa, ikisini sən bulurmuşsan? (“Kitabi – Dədə Qorqud”). Ruh–qüds oldı Nəsiminün həqiqət

sözləri, Varlığın tərhi etdi, çünkim kəndi (كىندى) çıxdı arədən (kəndü forması da işlənir: Kəndü كند و دند vücutində çün buldı Nəsimi səni); Altını (ىنوتلا) tanı, zəğəldən arı dinar istəmə (Nəsimi). Qaba ağacın qurumışdı, yaşardı axır (“Kitabı – Dədə Qorqud”; 16, s. 56, 66; 17, s. 434, 47).

2. Azərbaycan dilinin şivələrində müşahidə olunanlar. Professor E. Əzizov yazır ki, Azərbaycan dilinin xüsusiyyətləri ya türkmən, ya da türk və qaqauz dilləri ilə uyğun gəlir. Bundan başqa, həmin dillərin uyğun və fərqli cəhətləri ədəbi dillə dialektlər arasında da özünü göstərir. Türkcədə ədəbi dil xüsusiyyəti olan bir əlamət Azərbaycan dilində dialekt xüsusiyyəti sayılır və ya əksinə (11, s. 27). Tədqiqatlarda belə faktlar türk ədəbi dili ilə ortaq dialekt sözləri adlandırılır. Z. Teymurlu qeyd edir ki, ...bu gün türk ədəbi dilində işlənən bir çox sözlər Azərbaycan ədəbi dilində işlənir. Lakin Azərbaycan ədəbi dilində təsadüf olunmayan bu sözlərə Azərbaycan dilinin dialektlərində rast gəlinir (gəvəzə “çoxdanışan”, çamur “palçıq”, bamiyə “bibərə bənzər bitki adı”, davar “qoyun, keçi”, “xırdabuynuzlu mal – qara” və s.; 23, s. 30). 20-30-cu illərə aid dərslərin dilində bu cür sözlər kifayət qədər təmsil olunsa da, yüksək işlənmə tezliyində malik olmur. Baba (“ata” mənasında): Qonşumuzun oğlu Muradı, baba! Qoydu keçən gün atası məktəbə, Səndə gedib, çanta, kitab al bənə, Qoy, baba can, bən də gedim məktəbə (“İkinci il”). Sıcaq (“isti” mənasında): Ərz yüzində bir çox sağıq yirlər ilə bərabər, sıcaq (قاجيىص) və bəlkə daha qızğın iqlimli və ab-həvalı geniş məntəqələrin bulandığı, bizcə, məlumdur (“Əski mədəniyyət tarixi”); Dışarı (“bayır, çöl mənası): Açıq fortaçka və ya framuka vasitəsilə hava içəridən dışarı və dışarıdan içəri olmaq üzrə iki istiqamətə doğru hərəkət edir (“Məktəb gigiyenası”; 15, s. 5; 10, s. 5; 18, s. 9). Sözlər eyni, yaxud fərqli fonetik tərkiblərdə, Azərbaycan dilinin şivələrində müşahidə olunur: Babam ma□a kitab alıf (Başkeçid şivəsi); Otur evdə, dişğarıya çıxma; dişğarı iş tutmağ (“el adətindən kənara çıxmaq”, Ağdam şivəsi); Ziyafətnən mə:m münasibətim sicağdı (sicağ “yaxşı”; Salyan şivəsi – 2, s. 33; 137; 435).

3. Azərbaycan dilində məhdud işlənmə yeri ilə səciyyələnən ümumtürk sözləri. Bunlar sayca məhdud olsalar da, yüksək işlənmə tezliyi nümayiş etdirirlər. Türk dillərinin lüğət tərkibindən bəhs edən, professor B.Çobanzadə yazırdı ki, türklər üçün anlaşmanın birinci səbəbi ümumtürk bazasıdır ki, buraya bütün türkcələrdə eynilə işlədilən (qismən fonetik fərqlər daxil olmaqla) sözlər daxildir (9, s. 23). Yap- (“et-“ mənasında): Ən yaxşı buxarlandırma üsulu kükürd turşısı ğazı vasitəsilə yapılıdır (رىدنلايىپاى) – “Hifz – səhhət”; 14, s. 61). Yap- feili həm müstəqil mənalı, həm də köməkçi feil kimi işlənmişdir. Söz köməkçi feil funksiyasında çıxış edərkən müxtəlif adlarla yanaşı gələ bilər. Məsələn: təsir yapmaz (“Hifz – səhhət”), manara yapılmışdır, işlər yapmaq (“Məktəblərdə hərbi dərslər”), səyahəti yaptılar, qalaydan yapılib, planını yapmış oluruq (“Ümumi coğrafiya”), əməllər yapan, əməliyyat yapmaq (“Cinayət mühakəmə prosesindən dərs kitabı”), yazıları səhifə-səhifə yapıb (“İkinci il”), səhvlər yapılmış, yapılmış təşəbbüs (“Politexnik məktəb uğrunda”), yaqışılıq yapıla bilir (14, s. 52; 19, s. 12, 90; 25, s. 13, 14, 19; 6, s. 6, 50; 15, s. 9; 22, s. 58; 10, s. 3) və s. Azərbaycan dilində çörək yapmaq birləşməsində işlənir (4, s. 531). Qıl- (“et-“ mənasında): İki hissə qılar (“Hifz-səhhət”; 14, s. 74). Müasir Azərbaycan dilində namaz qılmaq, çarə qılmaq və s. birləşmələrin tərkibində işlənir. Qapa- (“bağla-”, “ört-“ mənalarda): Qaraulçular tüfənglərə dörd fişəng (patron) qoyur, sürgü qolunu qapayır (“Məktəblərdə hərbi dərslər”; 19, s. 57). Feil, bir qayda olaraq, həqiqi mənada işlənir: lülə qanalını qapamamalı; soyuducu qapadılmışdır; çaqmaq möhkəm qapalıdır; fişəng torbasını qapa, kitabı qapayaraq, nəhrin məcrasını qapayub (“Məktəblərdə hərbi dərslər”, “Analitik həndəsə”, “Ümumi coğrafiya”; 19, s. 72, 74, 178, 58; 1, s. 4; 25, s. 36). Bəzən sifət kimi işlənir: qapalı işçi mağazaları; çaqmaq möhkəm qapalıdır (22, s. 63; 19, s. 94). Azərbaycan dilində bəzi sabit ifadələrin tərkibində (qapalı adam, qapalı həyat, qapalı iclas, qapalı mühit),

termin birləşmələrinin tərkibində (qapalı xətt, qapalı səth, qapalı çevrə), frazeoloji vahidlərdə (Qapalı ağıza milçək girməz – atalar sözü; 3, s. 41) işlənir.

4. Türk dilindən gələn bəzi sözlər tərəfləri müstəqil şəkildə işlənməyən mürəkkəb leksik vahidlərin və birləşmələrin tərkib hissəsində çıxış edir: yaqmaq (yandırmaq), para (pul-para), çocuq (çoluq-çocuq), qoqu (iy-qoxu). Yaq- (“yandır-“): Od düşdüğü yeri yaqar (“Türkcə öyrədən”); Kimyəvi tərkibləri bərk, zəhərli və yaqıcı (یجیقای) olub ümum canlıları və həta baqteriləri böylə tələf idər (“Hifz – səhhət”); Az para (ارای) ilə hər kəs bunlarə binüb şəhərin bir tərəfindən o biri tərəfinə gidə bilir (“Əski mədəniyyət tarixi”); Çocuq (“uşaq”): Dərshanənin, məktəbin, çocuq (وچوچ) odalarının planları yapıldığı kibi, məhləni, şəhəri, köyü, vilayətləri və məmləkətləri də planı yapılır (“Ümumi coğrafiya”); Qoqu (“iy”): İcmək üçün yararlı suyun zəngi və qoqusu olmamalıdır (“Məktəb gigiyenası”; 24, s. 132; 14, s. 73; 10, s. 1; 25, s. 24; 18, s. 52).

5. Türk dilində çox işlənən ərəb, fars sözləri. Məsələn: fəna, gəyb, qiyafət, əlbisə və s. Fənaləşdirmə (“pisləşdirmək”): Böhranlar ... işçilərin vəziyyətini son dərəcə fənaləşdirməyə doğru gedir (“Dialektik və tarixi materializm”); Sənə (“il”): Şimdi donmuş buz parçalarını □ altından (məsələn: 1911 sənədə سنه Rusiyada iskalətləri bulmaqla bərabər, adamları □ cəsədlərini də bula biliyoruz (“Əski mədəniyyət tarixi”); Gəyb (“yox olma”): Bizdən uzaqlaşan kimi birdən – birə nəzərimizdən gəyb olurdu (“Ümumi coğrafiya”; 8, s. 13; 10, s. 5; 25, s. 11); Civar (“ətraf”): SSRİ-də şüalılərin böyük yataqları Ulyanovsk şəhərinin civarında və bəzi başqa yerlərdə vardır (“Onurğasızlar zoologiyası”); Mühəqqəq (türk dilində muhakkak “doğru, gerçək olan”): Əhalinin çəkil ştülləri ala bilməsi üçün mühəqqəq calaqlıq qayımaq lazımdır: Pək (türk dilində pek “çox”, pek iyi “çox yaxşı”): ...lakin yaxşı və eyni rayon üçün qaraqterli hesab olunanları pək azdır (“Zaqafqasiyanın iqtisadi coğrafiyası” 20, s. 25; 26, s. 100, 50; 27, s. 631). Türkcədəki ərəb və fars sözlərinin müəyyən qismi (sənə, qiyafət, əlbisə, fəna və s.). Azərbaycan dili üçün arxaikləşdiyi kimi (türk mənşəli qarşılığı ilə əvəzlənmişdir: sənə - il, qiyafət / əlbisə - geyim, fəna – pis), Azərbaycan dilində vətəndaşlıq hüququ qazanmış ərəb, fars mənşəli alınmalar da türk dilində köhnəlmiş sözə çevrilmişdir (türkcə qarşılığı ilə əvəzlənmişdir; məsələn: ağış – kucak, ananevi (“ənənəvi”) – geleneksel, beynelmilel – uluslararası, darbi – mesel (“zərbi-məsəl”) – atasözü, haris – aqgözlü, asayış – düzen, cüsseli – iriyarı, feza-uzay (12, s. 62-63);

6. Hazır şəkildə gələn terminlər. XIX əsrin II yarısından ərəb və fars dillərinin sozalmada əsas mənbələr kimi fəaliyyətdən düşməsi müqabilində rus dili və rus dili vasitəsilə Avropa dillərindən yeni sözlər alınsa (sitat bu mənbədən götürülmüşdür; 12, s. 57) da, XX əsrin əvvəllərində yazılı ədəbi dildə, eləcə də 20-30-cu illərə aid (yeni yazılmış, yaxud dilimizə tərcümə edilmiş) dərsləklərdə türk dilindən gəlmiş terminoloji vahidlər işlənilir. Avropa dillərinə aid vahidlər türk dilinin vasitəsi ilə alındığından rus dilinin fonetik təsirini (artikulyasiya imkanlarını) əks etdirmir. Bu cür terminləri üç şəkildə qruplaşdırmaq olar:

- a) türk dilinə aid olanlar;
- b) ərəb və fars mənşəli terminlər;
- c) Avropa mənşəli (əsasən fransız dilinə aid) terminlər.

Türkoloq alim Artur Rudolfoviç Zifeld – Simumyaq I Türkoloji Qurultayda (1926-cı ildə, Bakı şəhəri) “Türk dillərində elmi terminologiyanın yaranma prinsipləri haqqında” məruzəsində terminologiya ilə bağlı türkdilli xalqların böyük əksəriyyətində dörd əsas cərəyanın olduğunu qeyd edir: panislamçılar (türk dilinin ərəb və fars sözləri ilə yüklənməsini davam etdirməyə çalışanlar), avropalaşdırıcılar (külli sayda rus – Avropa terminlərinin daxil olmasını istəyənlər), pantürkçülər (əksər hallarda Osmanlı dilini süni şəkildə bütün türk xalqlarına zorla

qəbul etdirməyə çalışanlar), xalqçı – demokratlar (bütün terminləri xalq dilində axtaranlar; 5, s. 25)”. Professor Bəkir Çobanzadə 1920-30-cu illərin terminoloji mənzərəsindən bəhs edərkən “Mətbuatda istilahlı məsələsi ətrafında bəyan edilən fikirləri” üç yerə ayırır: a) ərəb – fars istilahlardan istifadə edilməsi; b) əski türk istilahlının canlandırılması və c) bütün istilahları türk dilindən düzəltmək, icad etmək yolu ilə terminlərin yaradılması (7, s. 3-4).

ƏDƏBİYYAT

1. Analitik həndəsə. Bakı: Azərənəşr, 1933, 188 s.
2. Azərbaycan dilinin dialektoloji lüğəti. Bakı: Şərq – Qərb, 2007, 653 s.
3. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, III c., Bakı: Şərq – Qərb; 2006, 670 s.
4. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, IV cild. Bakı: Şərq – Qərb; 2006, 710 s.
5. Bayramov R. I Türkoloji Qurultayın Azərbaycan və Türkiyə türkcələrinin terminologiyasının inkişafında rolu (Zifeldin məruzəsi əsasında) / BDU –da keçirilmiş Birinci Türkoloji Qurultayın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş “Müasir türkologiya: dünən, bu gün və sabah (problemlər və perspektivlər)” Respublika Elmi Konfransının materialları Bakı: “Elm və təhsil”, 2016, s. 24 – 27.
6. Cinayət muhakəmə prosesindən dərs kitabı. Bakı: Azərənəşr, 1935, 252 s.
7. Çobanzadə B. İstilahlı terminoloji işləri // Azərbaycan Dövlət Elmi – Tədqiqat İnstitutu. “Azərbaycanı Öyrənmə yolu”, sayı 3. Bakı: A.D.E.T.İ. nəşriyyatı, 1930, s. 3 – 5.
8. Dialektik və tarixi materializm (dərs kitabı), I hissə. Bakı, Azərənəşr, 1935, 224 s.
9. Eyvazov P. I Bakı Türkoloji Qurultayında Bəkir Çobanzadə türk dillərinin leksik quruluşu haqqında (ümumtürk ədəbi dili kontekstində) / I Türkoloji Qurultayın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş “Müasir türkologiya: dünən, bu gün və sabah (problemlər və perspektivlər)” Respublika Elmi Konfransının materialları. Bakı, “Elm və təhsil”, 2016, s. 21 -24.
10. Əski mədəniyyət tarixi. Bakı, 1924, 196 s.
11. Əzizov E. İ. Azərbaycan diinin tarixi dialektologiyası. Bakı: Bakı Universiteti nəşriyyatı, 1999, s. 352.
12. Hacıyev T. Azərbaycan ədəbi dili tarixi. I hissə. Bakı: ADU nəşri, 1976, 391 s.
13. Hacıyeva B. Türk dilinin leksik – semantik inkişaf sistemində arxaik sözlərin formalaşması / Tanınmış türkoloq M. Mirzəliyevanın 70 illik yubileyinə həsr olunmuş “Azərbaycan dilçiliyinin aktual problemləri” mövzusunda Respublika Elmi Konfransının materialları. Bakı, 2019, s. 58 – 63.
14. Hifz səhhət (ظفيحتص). Bakı: Azərənəşr, 1928, 343 s.
15. İkinci il. Bakı: Yeni Türk Əlifba Komitəsi Nəşriyyatı, 1924, 72 s.
16. Kitabı – Dədə Qorqud. Bakı: Yazıçı, 1988, 367 s.
17. Qəhrəmanov C. Nəsimi “Divanı”nın leksikası. Bakı, “Elm”, 1970, 211 s.
18. Məktəb gigiyenası. Bakı: Azərənəşr, 1935, s. 26
19. Məktəblərdə hərbi dərslər (İşçi fakültələr, texnikumlar və ali məktəblər üçün). Bakı: Azərənəşr, 1932, 132 s.
20. Onurğasızlar zoologiyası. Bakı: Azərənəşr, 1937, 546 s.
21. Özyürək R. Azərbaycanda təhsil alan türkiyəli tələbələrin və Türkiyədə təhsil alan azərbaycanlı tələbələrin dil problemləri. Bakı: “Təhsil”, 2005, 256 s
22. Politexnik məktəb uğrunda. Bakı, 1932, 66 s..
23. Teymurlu Z.M. Azərbaycan dili dialektlərində və türk ədəbi dilində işlənən ortaqlıq sözlər.

- F.ü.f.d. elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş dissertasiya. Bakı, 2013,. 30 (üm. – 127)
24. Türkcə öyrədən. Bakı, 1929, 247 s.
25. Ümumi coğrafiya. Bakı, 1924 (Ali Siyasi Maarif İdarəsinin ismarlaması ilə təb idildi), 202 s.
26. Zaqafqasiyanın iqtisadi coğrafiyası. Bakı: Azərnəşr, 1930, s.
27. Рыбальченко Т.Е. Русско – турецкой и турецко– русский словарь. Москва: “Русский язык” – İstanbul:Yabancı Dil Yayınları, 2011, 740 s.

**Gəncə Dövlət Universitetinin doktorantı
e-mail: mehmanzeynal@gmail.com*

Mehman Zeynalli

Classification of some words in Turkish languages (1920-30 years)

The words of the Turkic language used in the Azerbaijani literary language in the 20s and 30s can be classified according to different principles: origin, activity, scope, functionality, etc. From this point of view, they can be systematized as follows: archaic lexical units that have been used in our language, words found in Azerbaijani syllables, national words characterized by a limited use of Azerbaijani language, and derivatives of compound lexical units and compounds that are not used independently; used Arabic, Persian origin, terminological units.

Archaic words often remain relevant in the lexical system of the other language, while they lose their functionality for one Turkish language. In Turkish, a word with a literary language is considered a dialect in Azerbaijani. Turkish words, which are characterized by a limited place of use in the Azerbaijani language, are limited in number, but show a high frequency of processing (e.g., to make, to do). Some of the Arabic and Persian words in Turkish (sene, kiyafet, fena etc.) are archaic in the Azerbaijani language (for you, for dress, for bad). turns into outdated word (kucak - embrace, geleneksel - traditional, beynelmilel - international)

Keywords: *norm, dialect, Turkish language, vocabulary*

Мехман Зейналлы

Классификация некоторых слов в турецких языках (1920-30 годов)

Слова тюркского языка, используемые в азербайджанском литературном языке 20-30 годов можно классифицировать по разным принципам: происхождению, частоте употребления, по широте охвата, по функциональности и т.д.

С этой точки зрения их можно систематизировать следующим образом: исторически, используемые архаические лексические единицы; слова, используемые в азербайджанских говорах; общетюркские слова, имеющие ограниченность в употреблении: компоненты, которые самостоятельно не используются в различных соединениях или сложных лексических единицах; арабские и персидские заимствования, которые часто использовались в тюркском языке, терминологические единицы.

Обычно архаизмы теряя свою активность в тюркском языке, становится в лекси-

ческой системе другого языка актуальными. Слово относящееся к литературному языку в тюркском языке, в азербайджанском считается диалектизмом. В азербайджанском языке сфера употребления общетюркских слов ограничена, но частота употребления активная (например: уартақ (сделать) qılmaq). Определенная часть арабских и персидских слов в тюркском языке (sənə - тебе, qıyafət, əlbisə - одежда, fəna – плохо) в азербайджанском языке становятся архаизмами sənə -il - год, qıyafət – geyim - одежда, fəna – pis - плохо. Арабские и персидские слова, вошедшие в словарный состав азербайджанского языка в тюркском становятся устаревшими (ağuş – kucak – объять, ənənəvi – geleneksel – традиционный, beynelmilə – uluslararası – международный).

Ключевые слова: *норма, диалект, тюркский язык, лексика.*

(AMEA-nın müxbir üzvi Əbülfəz Quliyev tərəfindən təqdim edilmişdir)

Daxilolma: İlk variant 20.02.2020
Son variant 19.03.2020